

Depot Boijmans Van Beuningen: wereldprimeur opent de deuren

Met Depot Boijmans Van Beuningen gaat er een walhalla voor kunst en collectiebeheer open. Een gebouw van een nieuwe orde. Koning Willem-Alexander opent het depot, waarna het publiek de Rotterdamse schatkamer kan ontdekken.

Klik hier voor hoog resolutie beeldmateriaal en factsheets

Voor het eerst werd er in 2004 over het idee gefluisterd, een nieuw gebouw om de kunstcollectie in veilig te stellen. Na de eerste paal in maart 2017 is het nu, 4,5 jaar later dan echt voltooid: Depot Boijmans Van Beuningen in het Museumpark in Rotterdam wordt op vrijdag 5 november 2021 geopend door Zijne Majesteit de Koning. De kelders onder het museum waren door wateroverlast ongeschikt voor opslag - daar zat een kans voor de stad. Met de komst van het - door MVRDV ontworpen - kunstdepot, wordt de internationaal befaamde Boijmans Van Beuningen kunstcollectie, en de zorg voor deze 151.000 objecten, inzichtelijk gemaakt onder één dak, naast het in renovatie zijnde museumgebouw. Musea wereldwijd tonen doorgaans gemiddeld zes tot tien procent van de collectie - de overige ruim negentig procent, en de werkzaamheden die bij conservering horen, zijn opgeborgen en afgeschermd. Het depot breekt met deze traditie van verbergen en maakt alle onzichtbare kunstwerken zichtbaar; het is het toonbeeld van de veranderende visie op collectiebeheer en een wereldprimeur. Niet eerder werd toegankelijke museale opslag op deze schaal gecombineerd met een blik achter de schermen voor het brede publiek. Na de opening door ZM de Koning is het depot vanaf zaterdag 6 november te bezoeken door publiek.

Sjarel Ex en Ina Klaassen - Directie Boijmans Van Beuningen: *“Het ontsluiten van deze collectie is belangrijk. De objecten en kunstwerken die kunstenaars en ontwerpers hebben voortgebracht zijn een wezenlijk onderdeel van ons denken en doen. Dit nieuwe instrument, deze nieuwe typologie, helpt ons deze schatten te bewaren en open te stellen. Het mooiste gaat nog komen: het gebouw zoals wij dat hebben gevormd, gaat nu ons vormen.”*

Said Kasmi - Wethouder Cultuur, horeca en onderwijs: *“Het nu al iconische depot van Boijmans Van Beuningen is een prachtige aanwinst voor Rotterdam. De veelzijdigheid van het gebouw spreekt me aan: het is zowel een plek om op een laagdrempelige manier tussen heel veel geweldige kunst rond te dwalen, als een plek om te genieten van bijzondere architectuur, of je nu buiten of binnen bent. Tel daar dakrestaurant Renilde bij op: heerlijk genieten van een culinair hoogtepunt met een spectaculair uitzicht over onze stad. Tot slot is het een plek waar we toekomstige makers en conservators - de kinderen en studenten van nu - kunnen boeien voor kunst, restaureren en conserveren. We hebben er een nieuwe publiekstrekker bij. Dat maakt me een trotse Rotterdammer!”*

Sandra Kisters - Hoofd Collectie en onderzoek Boijmans Van Beuningen: *“In het depot wordt de bezoeker uitgenodigd om zich op verschillende manieren te verdiepen in wat verzamelen is en zich actief te verhouden tot de collectie en de eigen kennis over het verzamelen van (kunst)objecten met het museum te delen. Selecteren en onderscheid maken is een menselijk proces, ingegeven door emotie en in banen geleid door kennis.”*

Winy Maas - medeoprichter MVRDV: *“De opening van het depot is een opwindend moment, alles komt nu bij elkaar. Als architectenbureau was het onze missie een bijzondere kunstbeleving hand in hand te laten gaan met een even bijzondere vorm waarmee we tegelijk het Museumpark van een nieuwe dimensie zouden voorzien. Ik denk dat het depot met zijn reflecterende gevel op een fantastische manier opgaat in zijn omgeving, met het dakbos op 35 meter hoogte voegen we een stuk park toe. Ondanks een inhoud van 15.000 m² en het enorme programma van depots, ateliers, presentatieruimtes en horeca oogt het – mede dankzij de reflecterende gevel waarin de stad terugkeert – als een aaibaar bolletje. Ik nodig bezoekers uit een ontdekkingsreis te maken langs de duizelingwekkende collectie, en tegelijk het gebouw te ontdekken. Het depot is voor mij geslaagd als iedereen zich er welkom voelt.”*

Depotgeschiedenis

De kunstdepots in de kelders van het naastgelegen Museum Boijmans Van Beuningen waren onveilig, overvol en gedateerd. Sinds de jaren zeventig werden al grote externe depots bij gehuurd. Vanaf 2017 zijn de museumdepots onder het museum beetje bij beetje leeggehaald en is de collectie opgeslagen in de externe depots in binnen- en buitenland. In 2019 verlieten de laatste kunstwerken het museumdepot en ging tevens het slot op de museumpoort. Ook vanwege het vaker voorkomen van wateroverlast is het geen optie om de kostbare collectie van ruim 151.000 kunstwerken opnieuw te bewaren onder het gerenoveerde museum. De enige oplossing bleek een extern depot. Het idee kwam ter sprake in 2004, eerste schetsen kwamen in 2007, tien jaar later stond de eerste paal in de grond. In 2020 kon het publiek voor het eerst van binnen een blik werpen. Naar het idee van het museum, gesteund door Stichting De Verre Bergen en de Gemeente Rotterdam, is nu de gehele museumcollectie toegankelijk onder één dak in een open depot in de binnenstad, in plaats van een gesloten depot op een desolaat industrieterrein. Het naastgelegen Museum Boijmans Van Beuningen in Rotterdam zal naar verwachting in 2028 de deuren open na een grootscheepse verbouwing en vernieuwing.

De collectie Boijmans Van Beuningen

De collectie van Boijmans Van Beuningen is de enige in Nederland waarbij de bezoeker op het hoogste niveau kennismakt met zeven eeuwen (Westerse) kunstgeschiedenis, van 1400 tot nu. Het museum biedt een internationaal perspectief en legt verbanden tussen hedendaagse kunst en design, gekoppeld aan oude kunst, vormgeving en prenten en tekeningen. Niet alleen de breedte en samenstelling van de collectie is uniek in Nederland, ook de kwaliteit van individuele werken is hoog. In de 172-jarige museumgeschiedenis spelen Rotterdams ondernemerschap en particulier initiatief een hoofdrol. Havenbaronnen van weleer onderstreepten hun internationale oriëntatie en blik op de wereld door kunst van hoge kwaliteit te verzamelen. Samen met kleine verzamelaars en de staf van het museum brachten zij een omvangrijke, internationale kunstcollectie bijeen waarin niet alleen vrijwel alle grote meesters met belangrijke stukken zijn vertegenwoordigd, maar ook de mooiste werken van minder bekende kunstenaars een plaats hebben gekregen. Geen enkel museum in Nederland heeft een collectie die zo internationaal is samengesteld en zich uitstrekt over zoveel eeuwen.

De wereldberoemde kunstcollectie bestaat inmiddels uit ruim 151.000 objecten, waaronder meer dan 63.000 schilderijen, foto's, films, pre-industriële vormgeving en designobjecten, hedendaagse kunstinstallaties, sculpturen en 88.000 prenten en tekeningen. Met zijn diversiteit aan kernen en kwaliteiten door de eeuwen heen, toont de collectie zich als een landkaart.

De collectie ondergebracht

Kunstwerken in het nieuwe depot worden bewaard, geordend en getoond op basis van hun formaat en klimatologische eisen, in plaats van op basis van kunststroming, tijdperk of maker. Er zijn vijf verschillende klimaatzones, passend bij verschillende materialen als metaal, plastic, papier, zwartwit- en kleur fotografie. De kunstwerken worden net als in een gesloten depot zo efficiënt mogelijk gerangschikt. Collectie-objecten staan ingepakt, hangen aan een stelling of zijn uitgesteld in een kast in een van de veertien depotcompartimenten of tentoongesteld in een van de dertien grote glazen zwevende vitrines in het atrium. Collecties die doorgaans minder zichtbaar zijn, zoals prenten, tekeningen en foto's uit die betreffende depots, kunnen op aanvraag worden bestudeerd. Sommige deelcollecties, zoals de film- en videocollectie, zijn volledig gedigitaliseerd, om conserveringsredenen en om deze zichtbaar te maken voor het publiek in een filmruimte en twee kleine filmcabines. De toegankelijkheid is daarmee niet slechts interessant voor regulier publiek, maar faciliteert ook bij het verrichten van kunsthistorisch onderzoek van derden en het ontwikkelen van nieuwe educatieve programma's in het onderwijs

Werkgebouw achter de toonzaal

Naast het veilig huizen van de collectie is Depot Boijmans Van Beuningen ontworpen als werkgebouw, de afdeling collectie en onderzoek werkt er aan registratie, bruikleenverkeer, conservering, restauratie en faciliteert en verricht onderzoek. De bezoeker ziet dus niet alleen de objecten, maar ook de verzorging van een kostbare kunstcollectie. Het depot maakt een sprong op het gebied van verzamelen, conserveren en publieke toegang. Waar meesterwerken bij elkaar komen in museumpresentaties staat het depot open als toegankelijk visueel archief. Het depot geldt als een machinekamer voor het museum, niet alleen na de heropening, maar ook tijdens de verbouwing van het museum terwijl topstukken uit de collectie elders te zien zijn. Het is een nieuw instrument in de geschiedenis van het museum om de inwoners van Rotterdam dichterbij de kunstschat te brengen waar zij deels eigenaar van zijn. Door de hoogwaardige faciliteiten binnen het depot zoals de ruime restauratieateliers, filmruimte en klimaatruimtes kunnen werkzaamheden waarvoor een museum verantwoordelijk is, naar een hoger plan worden gebracht. Het heropende museum krijgt met dit depot de kracht om tentoonstellingen te leveren waarin alles zichtbaar samenkomt, de kwaliteit van de kunstobjecten, uitstekende omstandigheden voor onderzoek, en de toekomstbestendige zorg waarmee de collectie kan blijven voortbestaan.

Depotervaring

De video-installatie 'Het leven verspillen aan jou' van kunstenaar Pipilotti Rist is dagelijks vanaf zonsondergang te ervaren in de publieke ruimte tussen Depot en Museum Boijmans Van Beuningen. Het entreegebied met een publieks- en groepsingang, informatiepunt, mezzanine met transparante lockers en een winkel is ontworpen door kunstenaar John Körmeling. Tijdens de route door het depot komt men op verschillende manieren in aanraking met de kunstcollectie. Blikvanger van het MVRDV ontwerp is het atrium met de elkaar kruisende trappen en de dertien grote glazen vitrines met daarin collectiestukken. Deze vitrines, ontworpen in samenwerking met kunstenaar Marieke van Diemen, zijn ingericht met onder andere kunst, mode en design, zoals werk van Maurizio Cattelan, Iris van Herpen, Auguste Rodin, Carolein Smit, Carel Fabritius, Suzan Drummen, Gijs Frieling en Job Wouters, en Sarkis. De atriumtrappen leiden naar de zes verdiepingen met restauratieateliers, een filmruimte, twee kleine filmcabines, twee studiezalen en twee galerieruimtes voor tentoonstellingen. De meeste plek wordt ingenomen door de twintig depotcompartimenten, waarvan veertien voor kunstopslag van het museum zelf en zes voor verhuur: vijf privé-depots en een gezamenlijk depot dat per m² te huur is. In de restauratieateliers kijken bezoekers van achter glas live mee bij specialistische restauraties van bijvoorbeeld Van Gogh's 'De populierenlaan bij Nuenen' of Kusama's 'Infinity Mirror Room - Phalli's Field (Floor Show)', waar de bezoeker via een interactieve educatieve laag bij wordt betrokken. De presentatiezalen bevatten tentoonstellingen die ingaan op het kunstwerk als materieel object in plaats van op kunsthistorische ontwikkelingen en ideeën. In de depotcompartimenten van het museum ziet men (via het raam, een app en verdiepende informatie bij de depotruimte of binnenin de depotruimte met een gids) de opslag van de werken.

Commerciële functie

In aanvulling op de rol als machinekamer van het museum, krijgt het depot ook een commerciële functie. Een deel van het gebouw wordt verhuurd als opslagruimte voor kunst van privéverzamelaars en voor bedrijfscollecties zoals die van KPN en Rabobank, of van verzamelaars als de Lakeside Capital Collection van Ali Keles. De huurders van de compartimenten kunnen op hun beurt de depots openstellen voor het publiek. Huurders binnen het depot krijgen op aanvraag dezelfde service en professionaliteit aangeboden als de museumcollectie. Tevens bevat het depot een verzamelcompartiment waar enkele vierkante meters, een rek of stelling gehuurd kunnen worden. De zesde etage, bereikbaar via een expresslift, bevindt zich op circa 34 meter hoogte en heeft een adembenemend uitzicht over de stad. Hier bevinden zich restaurant Renilde met terras en de verhuurbare evenementenruimte Coert. Restaurant en zaal zijn vernoemd naar de Boijmans conservator (Renilde Hammacher) uit de jaren zestig en zeventig en toenmalig Boijmans directeur (Coert Ebbinghe Wubbe). Ook een depotstore met aan het depot gerelateerde producten is onderdeel van de beleving. De depotstore is ontworpen door John Körmeling.

Ontwerp depot

MVRDV's ambitie was om een zo uitnodigend mogelijk publiek depot te ontwerpen waarin bezoekers zich welkom voelen. Een laagdrempelig gebouw met vijf klimaatzones dat op een transparante manier toont hoe de collectie wordt onderhouden en dat tegelijk het voorportaal van het Museumpark zoveel mogelijk intact laat, en er een nieuwe relatie mee aangaat. Gekozen is voor een ronde vorm zodat het depot naar alle zijden even uitnodigend is, dit gebouw kent geen achterkant. Het depot dankt zijn ingesnoerde vorm aan de relatief kleine footprint (40 meter). Als gevolg daarvan kraagt het gebouw naar boven toe uit en heeft het een overstek van 10 meter om het volledige programma een plek te geven. De diameter van het dak is 60 meter. De spiegelende gevel, bestaand uit 6.609 m² glas verdeeld over 1.664 panelen, zorgt ervoor dat het gebouw visueel opgaat in zijn omgeving. Elke dag – afhankelijk van weersomstandigheden – oogt het depot anders, als in een levend schilderij. De berken, grassen en dennen die op het prijswinnende dak zijn geplaatst helpen bij het vasthouden van water, bevorderen de biodiversiteit en verminderen de hittestress in de stad. De bomen voor dit project werden drie jaar lang in een kwekerij voorbereid op hun nieuwe thuis. Hun wortels zijn onderling verbonden, waardoor ze zelfs op een hoogte van 35 meter bestand zijn tegen stormachtig weer.

Samenwerking

Depot Boijmans Van Beuningen is een samenwerking tussen Museum Boijmans Van Beuningen, de gemeente Rotterdam en de Stichting De Verre Bergen. Het depot is ontworpen door MVRDV en gebouwd door BAM Bouw en Techniek.

OVER MUSEUM BOIJMANS VAN BEUNINGEN

Boijmans Van Beuningen – een huis voor verbeelding, inspiratie en creativiteit

 pr.co

**museum van
boijmans beuningen**

Museum Boijmans Van Beuningen